

Informacja dotycząca ryzyka związanego z kredytami walutowymi

Wartość mieszkaniowych kredytów walutowych dla ludności w polskim sektorze bankowym sięga obecnie 139,3 mld zł, co stanowi 63% portfela kredytów mieszkaniowych ogółem (dane na koniec listopada 2009 r.). Na koniec 2008 r. udział ten wynosił 70%.

W 2009 r. na rynku kredytowym nastąpiła istotna zmiana tendencji wzrostu zadłużenia walutowego gospodarstw domowych. W ciągu 11 miesięcy ubiegłego roku **wartość kredytów walutowych wzrosła o 4,4 mld zł** (o 3,3% od początku 2009 r.), podczas gdy **wolumen kredytów złotych zwiększył się o 16,2 mld zł** (o 28,2%). Przyczyną zmian polityki kredytowej banków w zakresie kredytów walutowych była głównie sytuacja na rynku walutowym, a w konsekwencji - deprecjacja złotego oraz wzrost kosztów pozyskania finansowania w walucie. Umacnianie się polskiej waluty, a także łatwiejszy dostęp do walutowych źródeł finansowania działalności kredytowej stwarzają warunki do wzrostu akcji kredytowej w walutach obcych.

Zadłużanie się w walucie obcej, mimo niskiego oprocentowania, wiąże się jednak dla kredytobiorcy otrzymującego dochody w złotych z dodatkowym ryzykiem, wynikającym ze zmienności kursów walut obcych. Z pozycji klienta detalicznego zarządzanie ryzykiem walutowym jest praktycznie niemożliwe, dlatego kredyt walutowy nie powinien być produktem masowym. Kosztów, wynikających ze wzrostu kwoty zadłużenia i rozszerzania się widełek kursowych, stanowiących obciążenie dochodów kredytobiorcy można uniknąć, zaciągając kredyt w złotych.

Regulacje i polityka kredytowa

W związku z dużymi wahaniami kursów walut obcych w IV kwartale 2008 r. UKNF **zobowiązał banki do zweryfikowania polityki inwestycyjnej i struktury źródeł finansowania**. Część podmiotów, w szczególności te, w których wystąpiły trudności z wywiązaniem się z realizacji zawartych umów kredytowych zaprzestały udzielania kredytów

po interwencji nadzoru lub po weryfikacji polityki kredytowej, w wyniku niekorzystnych zmian rynkowych.

W grudniu 2008 roku KNF przyjęła **Rekomendację S II**, która poszerzając Rekomendację S o nowe zalecenia, zwiększa ochronę klientów banków, zaciągających kredyty w walucie obcej.

Celem nowych regulacji było przeciwdziałanie brakowi dostatecznej wiedzy, pozwalającej klientowi podjąć świadomą, odpowiedzialną decyzję finansową oraz przeciwdziałanie praktyce nieuczciwego podnoszenia kosztów pozyskiwania waluty przez kredytobiorcę, stosowanej przez banki.

Rekomendacja S II wskazuje bankom na konieczność:

- informowania klienta o istnieniu **spreadu walutowego, obciążeniach i ryzyku** z nim związanym przed zawarciem umowy oraz w trakcie jej trwania,
- **ustalania kursów walut obcych** dla kredytobiorców w sposób nie mniej korzystny niż dla pozostałych klientów oraz **umożliwienia pozyskania waluty** na spłatę zobowiązań z innego źródła niż bank-kredytodawca.

Zalecenia Rekomendacji S II obowiązują w pełni od 1 lipca 2009 r.

W 2008 r. UKNF przeprowadził badanie, które ujawniło **słabości procesu zarządzania ryzykiem kredytowym** w bankach. W szczególności ujawniono powszechną praktykę akceptacji nadmiernego obciążania długiem dochodów kredytobiorcy, przyjmowania niskiego progu kosztów utrzymania oraz finansowania kredytu ponad wartość zabezpieczenia. Wpływ wydanej Rekomendacji S przez Komisję Nadzoru Bankowego (KNB) w 2006 r. na bezpieczeństwo zadłużania się ludności w walutach obcych był ograniczony. Banki dostosowywały procedury badania zdolności kredytowej do wnioskowanego przez klienta kredytu, co miało negatywne konsekwencje dla jakości portfela kredytowego. Obecnie dobiegają końca prace nad projektem nowej Rekomendacji T, ograniczającej konkurowanie

banków bezpieczeństwem kredytowania oraz wyznaczającej standardy rzetelnej oceny zdolności kredytowej.

Działania banków

Tabele kursów walutowych stosowane obecnie przez banki uwzględniają zalecenia Rekomendacji S II (informacja o spreadach, kursy dla kredytobiorców nie mniej korzystne niż dla pozostałych klientów). Banki umożliwiają także klientom **splatę rat kredytu w walucie obcej** poprzez przelew bankowy z rachunku w banku kredytobiorcy. Większość z nich przyjmuje wpłaty w walucie w kasie. Niektóre instytucje, wprowadzając bariery finansowe w postaci wysokich kosztów za aneksy zmieniające sposób spłaty rat dla własnych kredytobiorców, nie wykorzystały możliwości, jakie daje większa konkurencja i szansa przyciągnięcia do siebie klientów innych banków. Takie działania mają negatywny wpływ na ich reputację i relacje z klientami.

Pomimo tego, **wzrost średniego odchylenia kursów walut stosowanych przez banki wobec kursu NBP zatrzymał się w II połowie 2008 r. oraz na początku 2009 r., a w III kwartale 2009 r.** (w okresie obowiązywania Rekomendacji S II) **odchylenia od kursu NBP uległy zmniejszeniu.**

Klienci zaciągający kredyty walutowe, mimo niższego oprocentowania, powinni być świadomi ryzyka zwiększenia wartości zadłużenia i rat kredytowych w przypadku zmian stóp procentowych oraz wahań kursowych.

Wzrost kwoty kredytu może być istotny w sytuacji znaczących zmian wartości waluty. W przypadku kredytu walutowego zaciągniętego na początku 2008 r. na kwotę o równowartości 300 tys. zł wartość zadłużenia wzrosła w ciągu roku o około 85 tys. zł (28%).